

Mr Vidran Kljajević

Srednja tehnička škola-Bijelo Polje

STAVOVI SREDNJOŠKOLARACA PREMA VRIJEDNOSTIMA NASTAVE FIZIČKOG VASPITANJA

1. UVOD

Utvrđivanje stavova prema vrijednostima nastave fizičkog vaspitanja izvršeno je nakon realizacije nastavnih programa predviđenih za ovo istraživanje, na kraju školske 2002/2003 godine. Za tu svrhu smo koristili petostepenu skalu, Likertovog tipa, pomoću koje smo ispitali stepen slaganja sa dvadeset tvrdnji koje reprezentuju vrijednosti fizičkog vaspitanja. Ispitivane vrijednosti se odnose na fizički rast i razvoj; doprinos fizičkog vaspitanja intelektualnom, emocionalnom, socijalnom, moralnom i estetskom razvoju ličnosti, kao i njegov značaj za rekreaciju učenika i jačanje njihovog zdravlja.

Na svaku ponuđenu tvrdnju ispitanik je imao sledeće mogućnosti za odgovor: potpuno se slažem, uglavnom se slažem, nisam siguran, uglavnom se ne slažem i u opšte se ne slažem. U zavisnosti od konteksta pitanja svaki od ovih odgovora nosi određen broj bodova. Veći broj bodova označava pozitivniji stav a manji negativni stav prema vrijednostima fizičkog vaspitanja.

Test je bio anoniman a ispitanici su imali 20 minuta vremena na raspolaganju za njegovo popunjavanje.

2. ANALIZA STAVOVA UKUPNOG UZORKA ISPITANIKA

Tabela 1. Brojčana (n) i procentualna (%), zastupljenost stavova ispitanika grupe E1, E2 i K

	Krajnje negativan	Negativan	Neopredeljen	Pozitivan	Vrlo pozitivan
n	6.	43.	90.	108.	41.
%	2.08	14.93	31.25	37.50	14.24

U ovoj tabeli su u brojčanom i procentualnim vrijednostima prikazani stavovi ukupnog uzorka ispitanika (E1, E2 i K) a njih je na ovom testiranju bilo 288.

Uvidom u tabelu uočavamo da je najveći procenat ispitanika 37,5% ispoljilo pozitivan stav prema vrijednostima fizičkog vaspitanja, neopredijeljen stav ispoljilo je 31,25% ispitanika, negativan 14,93% ispitanika, vrlo pozitivan stav imalo je 14,24% ispitanika a najmanji procenat ispitanika 2,08% ispoljilo je krajnje negativan stav.

Ako bismo sublimirali sve ove rezultate mogli bi kazati sledeše: vrlo pozitivan i pozitivan stav ima 51,74% ispitanika, krajnje negativan i negativan stav ima 17,01% ispitanika i neopredijeljen stav ima 31,25% ispitanika.

Ovim rezultatima ne možemo biti zadovoljni, prije svega previsok je procenat (31,25%) ispitanika koji nemaju jasno formiran stav prema vrijednostima fizičkog vaspitanja što je vrlo simptomatično da učenici koji su jedaneast godina imali organizovan proces nastave fizičkog vaspitanja, osam godina u osnovnoj i tri godine u srednjoj školi, nemaju jasnu predstavu koje su to vrijednosti te nastave. Ako ovom procentu dodamo i procenat od 17,01% učenika koji imaju negativan stav prema vrijednostima nastave fizičkog vaspitanja dolazimo do procenta od skoro 50% onih učenika koji nemaju jasan i pozitivan stav prema vrijednostima ove nastave.

Što su rezultati ovakvi uzroka ima više ali dva osnovna su po nama veliki i nagli pad životnog standarda i vrlo oskudna materijalna baza (sale, poligoni, neophodni rekviziti) u školama koja onemogućava kvalitetno izvođenje nastave fizičkog vaspitanja.

2.1. Analiza stavova prema vrijednostima fizičkog vaspitanja ispitanika grupe E1, E2 i K

Tabela 2. Brojčanane (n) i procentualne (%) zastupljenost stavova prema fizičkom vaspitanju ispitanika grupa E1, E2 i K

	Krajnje negativan		Negativan		Neopredeljen		Pozitivan		Vrlo pozitivan	
	n	%	N	%	n	%	n	%	n	%
E1	2.	2.1	13.	13.8	25.	26.6	33.	35.1	21.	22.3
E2	0.	.0	3.	6.0	24.	48.0	17.	34.0	6.	12.0
K	4.	2.8	27.	18.8	41.	28.5	58.	40.3	14.	9.7

U ovoj tabeli su prikazani stavovi ispitanika prema vrijednostima fizičkog vaspitanja, grupe E1, E2 i K, u brojčanim i procentualnim vrijednostima.

Pregledom rezultata grupe E1 uočavamo da je najveći procenat ispitanika 35,1% ispoljilo pozitivan stav, 26,6% ispitanika su neopredijeljeni, vrlo pozitivan stav je ispoljilo 22,3% ispitanika, negativan stav je ispoljilo 13,8% ispitanika i krajnje negativan stav 2,1% ispitanika.

Kod druge experimentalne grupe E2 najveći procenat ispitanika 48,0% bilo je neopredijeljeno, pozitivan stav je ispoljilo 34,0% ispitanika, vrlo pozitivan stav je ispoljilo 12,0% ispitanika a svega 3,0% ispitanika je ispoljilo negativan stav ali ni jedan ispitanik ove grupe nije ispoljio krajnje negativan stav.

Kod kontrolne grupe K takođe najveći procenat ispitanika 40,3% ima pozitivan stav, 28,5% su neopredijeljeni, negativan stav je ispoljilo 18,8% ispitanika vrlo pozitivan stav 9,7% ispitanika i krajnje negativan stav ima 2,8% ispitanika.

Ako bismo sažetije sagledali ove rezultate sve tri grupe ispitanika (E1, E2 i K), konstatovali bi sledeće:

-U prvoj eksperimentalnoj grupi E1 57,4% ispitanika ispoljilo je pozitivan i vrlo pozitivan stav, 26,6% ispitanika su imali neopredijeljeni a 15,1% ispitanika je ispoljilo negativan i krajnje negativan stav prema vrijednostima fizičkog vaspitanja.

U drugoj eksperimentalnoj grupi E2 46,0% ispitanika ispoljilo je pozitivan i vrlo pozitivan stav, neopredijeljenih je bilo 48,0% a 3,0% ispitanika je ispoljilo negativan stav prema vrijednostima fizičkog vaspitanja.

-Kod kontrolne grupe K 50,0% ispoljilo je pozitivan i vrlo pozitivan stav, uzdržanih je bilo 28,5% a 21,6% ispitanika ove grupe ispoljilo je negativan i vrlo negativan stav prema vrijednostima fizičkog vaspitanja.

Da bi ustanovili postoji li statistička značajna razlika između stavova prema vrijednostima fizičkog vaspitanja, ispitanika E1, E2 i K grupe, urađena je diskriminativna analiza.

Tabela 3. Značajnost razlike između inicijalnog i finalnog testiranja kod stavova prema fizičkom vaspitanju ispitanika grupa E1, E2 i K

	Cj	R	F	p
stav	.244	.191	5.368	.005

Pošto je rezultat diskriminativne analize $P=.005$, za posmatrana obelježja stavovi učenika prema fizičkom vaspitanju, to nam pokazuje da postoji statistički značajna razlika u stavovima ispitanika između neke od tri posmatrane grupe (E1, E2 i K).

Tabela 4. Značajnost razlike između grupa ispitanika E1, E2 i K kod stavova prema fizičkom vaspitanju

t-test	grupe		nivo	%		t	p
	gr1	gr2		prop1	prop2		
Zbir	E1	E2	Neopredeljen	26.60	48.00	-2.58	.011
Zbir	E1	K	Vrlo pozitivan	22.34	9.72	2.69	.008
Zbir	E2	K	Negativan	6.00	18.75	-2.15	.033
Zbir	E2	K	Neopredeljen	48.00	28.47	2.52	.013

Da bismo ustanovili između kojih grupa ispitanika (E1, E2 i K), postoji statistički značajna razlika u stavovima, prema vrijednostima fizičkog vaspitanja, urađen je „t-test”.

Na osnovu rezultata „t-testa” vidimo da se prva eksperimentalna grupa E1 i kontrolna grupa K značajno razlikuju u vrlo pozitivnim stavovima jer je procenat ispitanika 22,34% prve eksperimentalne grupe E1 sa vrlo pozitivnim stavovima značajno veći od procenta ispitanika 9,72% sa ovim stavom kod kontrolne grupe K.

Druga eksperimentalna grupa E2 i kontrolna grupa K se značajno razlikuju u negativnim stavovima i procentu neopredijeljenih ispitanika. Procenat učenika 6,0% sa negativnim stavovima grupe E2 je značajno manji od procenta 18,75% učenika sa ovim stavovima grupe K; procenat neopredijeljenih učenika 48,0% grupe E2 je značajno veći od procenta 28,47% neopredijeljenih učenika grupe K.

Prva eksperimentalna grupe E1 i druga eksperimentalna grupe E2 značajno se razlikuju u procentu neopredijeljenih ispitanika jer je procenat neopredijeljenih ispitanika 26,60% grupe E1 značajno manji od procenta 48,0% neopredijeljenih učenika grupe E2.

3. DISKUSIJA

Na osnovu predhodne analize možemo zaključiti da su ispitanici obje eksperimentalne grupe E1 i E2 ispoljili značajno pozitivnije stavove prema vrijednostima fizičkog vaspitanja od ispitanika kontrolne grupe K.

Ispitanici prve eksperimentalne grupe E1 su značajno više ispoljili vrlo pozitivne stavove od ispitanika kontrolne grupe K.

Ispitanici druge eksperimentalne grupe E2 su imali značajno veći procenat neopredjeljenih nego ispitanici kontrolne grupe K ali je zato u E2 grupi značajno manji procenat ispitanika ispoljilo negativne stavove prema vrijednostima fizičkog vaspitanja od ispitanika kontrolne grupe K.

Prva eksperimentalna grupe E1 i druga eksperimentalna grupe E2 se značajno razlikuju u procentu neopredijeljenih učenika jer je procenat ovih učenika u E1 grupi značajno manji od procenta u E2 grupi.

Kod ove dvije grupe (E1 i E2) nema statistički značajnih razlika u pozitivnim i negativnim stavovima prema vrijednostima fizičkog vaspitanja.

Ukratko, možemo zaključiti da su najviše pozitivnih stavova prema ovim vrijednostima ispoljili ispitanici prve eksperimentalne grupe E1, zatim ispitanici druge eksperimentalne grupe E2 a manje pozitivan stav su imali ispitanici kontrolne grupe K.

Uopšte nije iznenađujuće što su ispitanici eksperimentalnih grupa (E1 i E2) imali pozitivnije stavove prema nastavi fizičkog vaspitanja, od ispitanika kontrolne grupe K, jer su imali nastavne sadržaje po sopstvenom izboru dok su ispitanici kontrolne grupe imali „propisane,, odnosno programom određene sadržaje. Sasvim je sigurno da su ispitanici koji su imali programe po sopstvenom izboru u toku nastave zadovoljili više svojih motiva od učenika koji su vježbali po „standardnom,, programu.

Na osnovu ovoga dajemo preporuku da učenike treba što više konsultovati i uključivati u proces odabira i planiranja nastavnih sadržaja.

Novim predlogom plana i programa za nastavu fizičkog vaspitanja, za srednje škole, predviđen je veći fond časova za aktivnosti po izboru učenika što je sasvim sigurno jedan pozitivan pomak.

LITERATURA

1. **Arunović, D.**, Radosavljević, S. Pojedini aspekti odnosa gimnazijalaca prema nastavi fizičkog vaspitanja u kostelaciji sa ostalim predmetima. Beograd: Fizička kultura, br.1, 39-48.
2. **Arunović, D.**, Berković, L., Bokan, B., Krsmanović, B., Madić, B., Radovanović, Dj., Višnjić, D. (1992). Fizičko vaspitanje, teorisko metodičke osnove stručnog rada, Niš : NIU Narodne novine.
3. **Berković, L.** (1975). Razlike u nekim dimenzijama psihosomatskog statusa obzirom na stupanj angažovanosti u sportu, Disertacija, Zagreb: Fakultet fizičke kulture.
4. **Catell, R.** (1978). Naučna analiza ličnosti, Beograd: BIGZ.
5. **Čokorilo, R.** (1997). Vrijednosne orijentacije školske omladine. Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.
6. **Čokorilo, R.** (2004). Psihologija sporta, Novi Sad : Fakultet fizičke kulture.
7. **Đorđević, J.** (1993). Problemi ciljeva i zadataka u obrazovanju i vaspitanju. Uvodno izlaganje na savjetovanju: Cilj vaspitanja u Jugoslaviji i društvene promjene. Beograd.
8. **Jovanović, D.** (1999). Efekti nastavnih sadržaja košarke u transformaciji psihosomatskog statusa učenika u nastavi i van nastavnim aktivnostima, doktorska disertacija, Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.
9. **Krsmanović, B.** (1989). Aktivnost i angažovanost učenika na času fizičkog vaspitanja, Zbornik radova, Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.
10. **Krsmanović, B.** (1996). Čas fizičkog vježbanja, Novi Sad: Fakultet fizičke kulture.
11. **Krsmanović, B., Berković, L.** (1999). Teorija i metodika fizičkog vaspitanja, Novi Sad : Fakultet fizičke kulture.
12. **Leskošek, J.** (1976). Teorija fizičke kulture, Beograd.
13. **Lazarević, Lj.** (1987). Psihološke osnove fizičke kulture, Beograd: Partizan.
14. **Matić, M., Zdanski, I.** (1981). Vrijednosna opredjeljenja predstavnika nekih struktura pedagoških radnika u postupku definisanja cilja fizičkog vaspitanja. Beograd: Fizička kultura, 4, 359-365.
15. **Mitrović, M.** (1980). Ocjena kao motivaciono sredstvo u nastavi fizičkog vaspitanja. Magistarska teza, Beograd: Fakultet fizičke kulture.
16. **Maletić, D.** (1991). Pedagog fizičkog vaspitanja u novonastajućim društvenim uslovima, Beograd: Fizička kultura, 1-2.
17. **Maslov, A. H.** (1982). Motivacija i ličnost, Beograd: Nolit.
18. **Pantić, D.** (1977). Vrednosne orijentacije, osobine ličnosti i klasna pripadnost. Doktorska disertacija, Beograd : Filozofski fakultet.
19. **Rot, N.** (1972). Osnovi socijalne psihologije. Beograd.
20. **Radovanović, I.** (1994). Stil ponašanja nastavnika i stavovi učenika o vrijednostima fizičkog vaspitanja, Doktorska disertacija, Novi Sad: Filozofski fakultet.
21. **Stefanović, V.** (1994). Pedagogija fizičke kulture. Beograd: Naučna knjiga.

SECONDARY SCHOOL STUDENT' ATTITUDE TOWARDS THE VALUES OF PHYSICAL EDUCATION

Investigation is attended on 320 students who are members of third class of Secondary school. They are divided into three groups-two experimental groups and one control group. The first experimental group E1 had its own curriculum with basketball contents. The second experimental group had this programme too, but with motorics elements which are added in basketball section. Control group K had ‘standard’ curriculum with contents of athletics, gymnastics and basketball. During this investigation we used system of pedagogical experiment with parallel groups. These programmes made changes which are supervised in three directions-morphological, biomotorical and psycho-social.

The aim of this part of research was to see if there is any significant difference in contribution of the realization of the programs in educational process during this research on forming the positive attitudes of the students from the groups E1, E2 and C.

Key words: students, education, physical education, school, educational process, values, attitudes, person, forming.

Mr Edin Mirvić iz Sarajeva izlaže rad. Moderator je prof. dr Marušić

